

MUNI
SCI

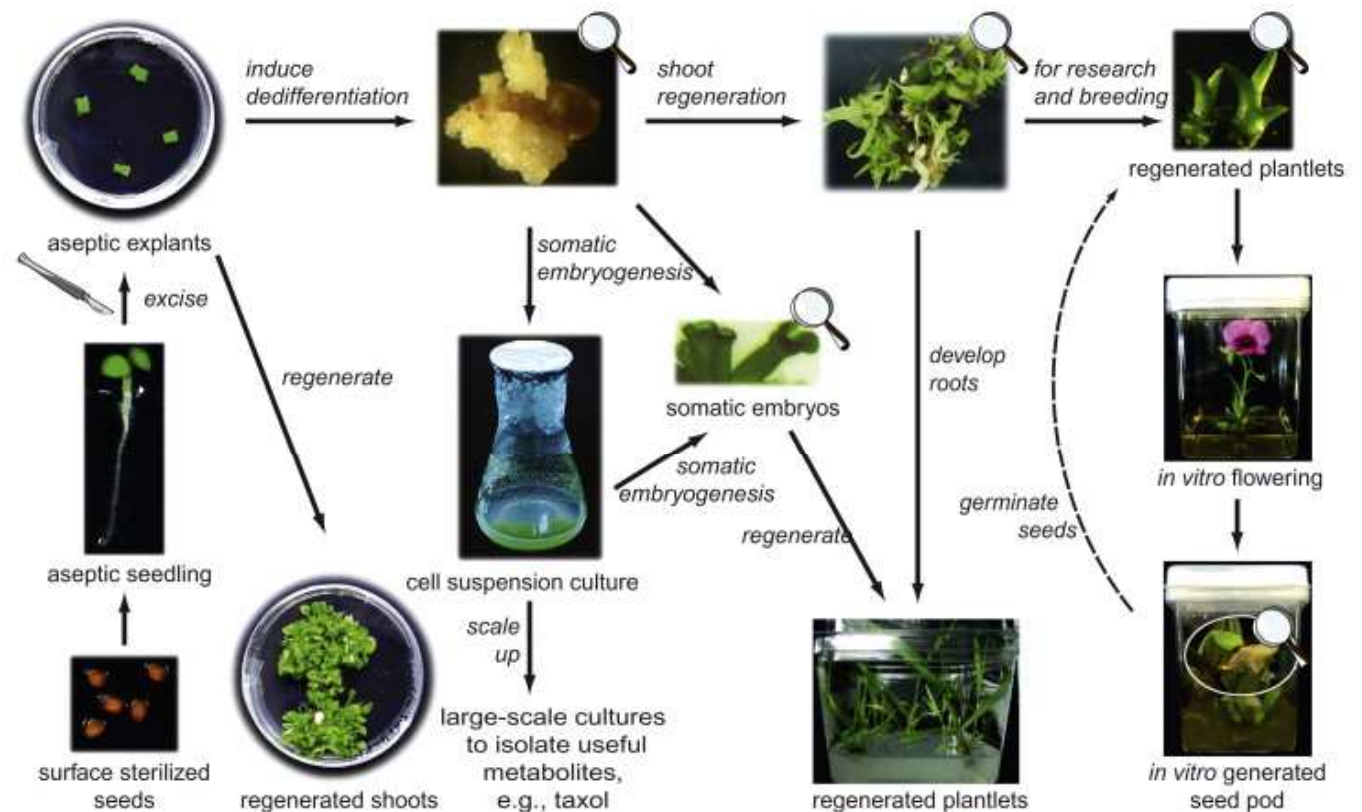
Rostlinné biotechnologie

Biotechnologie

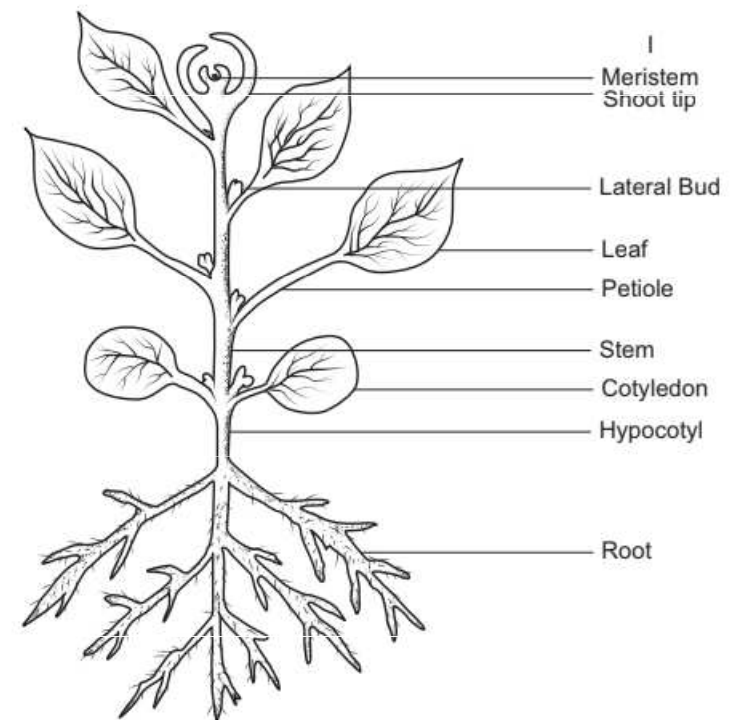
Moderní rostlinné biotechnologie zahrnují především rostlinné tkáňové kultury a genové inženýrství.

<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-381466-1.00009-2>

Rostlinné explantáty

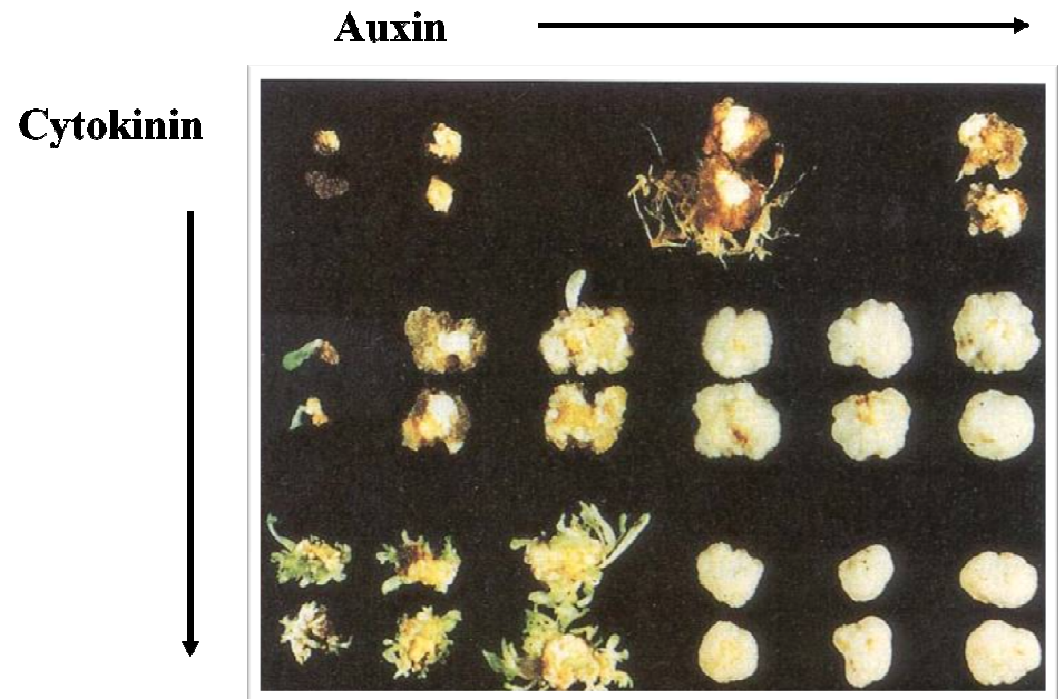
- Ne příliš malý kus mladé zdravé tkáně odebrané ideálně na jaře
- Výběr vhodného explantátu
- Pro množení postranní pupen
- Pro přípravu kalusové kultury nejčastěji děložní lístek nebo hypokotyl
- Pro izolaci protoplastů list

ISBN-13: 978-0124159204

Kalusové kultury

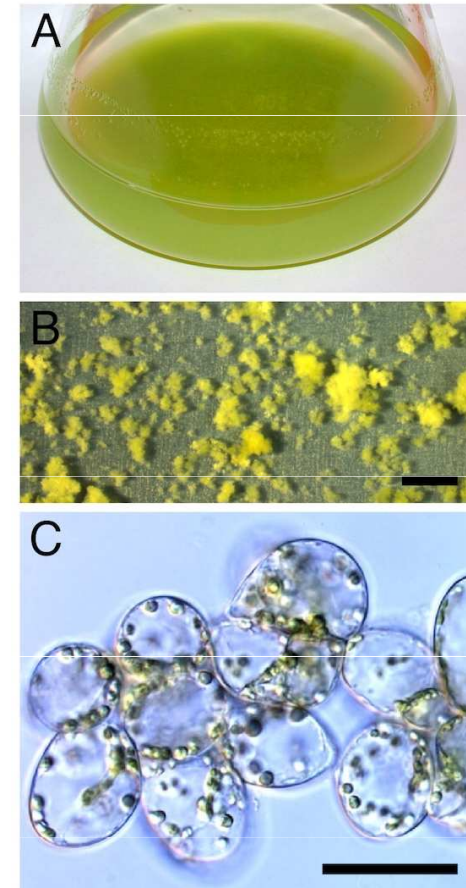
- V místě poranění tvoří rostlina hojivé pletivo (kalus)
- První úspěšně kultivovaná byla nediferencovaná meristematická tkáň
- Po objevu hormonů i (částečně) diferencované kalusové kultury

<http://www.plantphysiol.org/cgi/doi/10.1104/pp.104.900160>

Buněčné suspenzní kultury

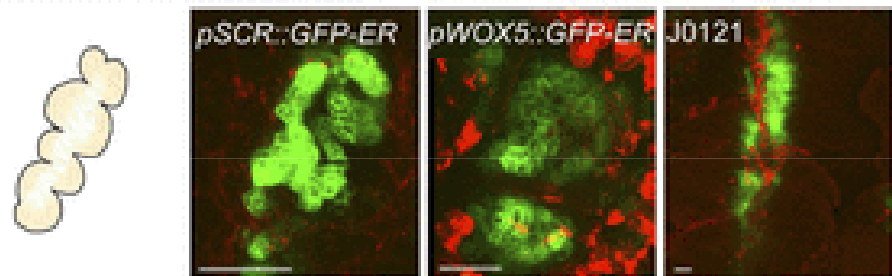
- Vznikají rozsuspendováním kousků kalusu v živném médiu
- Média obsahují zdroj uhlíku, dusičnany a amonné ionty, další soli obsahující všechny potřebné prvky, vitaminy a hormony
- Nejčastější média: Murashige and Skoog, Gamborg, Nitsch and Nitsch

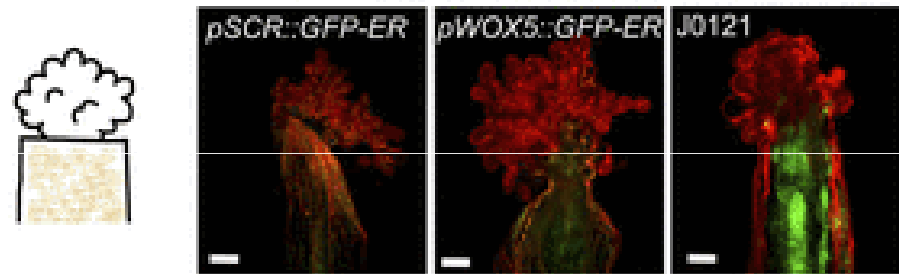
Využití rostlinných tkáňových kultur v primárním výzkumu

- Studium primárního i sekundárního metabolismu
- Izolace organel
- Studium morfogeneze, organogeneze a embryogeneze
- Studium interakcí rostlin a mikrobů

CIM-induced callus

wound-induced callus

<https://doi.org/10.1105/tpc.113.116053>

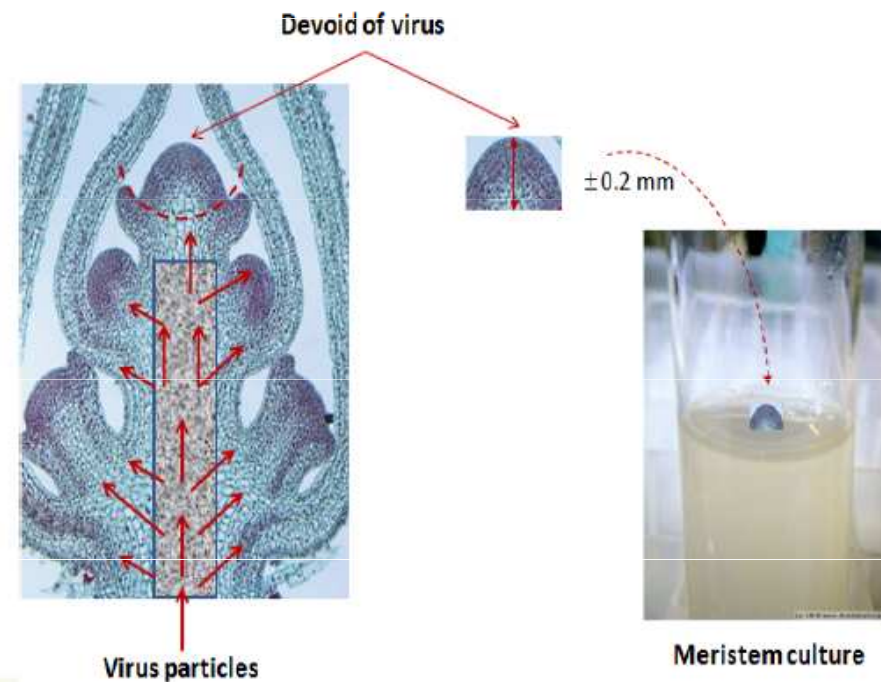
Využití rostlinných tkáňových kultur pro mikropropagaci

- Množení in vitro
- Nejrozšířenější komerční aplikace
- Zkrácení cyklu, vysoký množitelský koeficient, možnost načasování, dobrý zdravotní stav
- Nutnost aklimatizace

Využití rostlinných tkáňových kultur pro skladování a převoz

- Příprava rostlinného materiálu neobsahujícího mikroorganismy (především viry)
- Skladování
- Převoz přes hranice

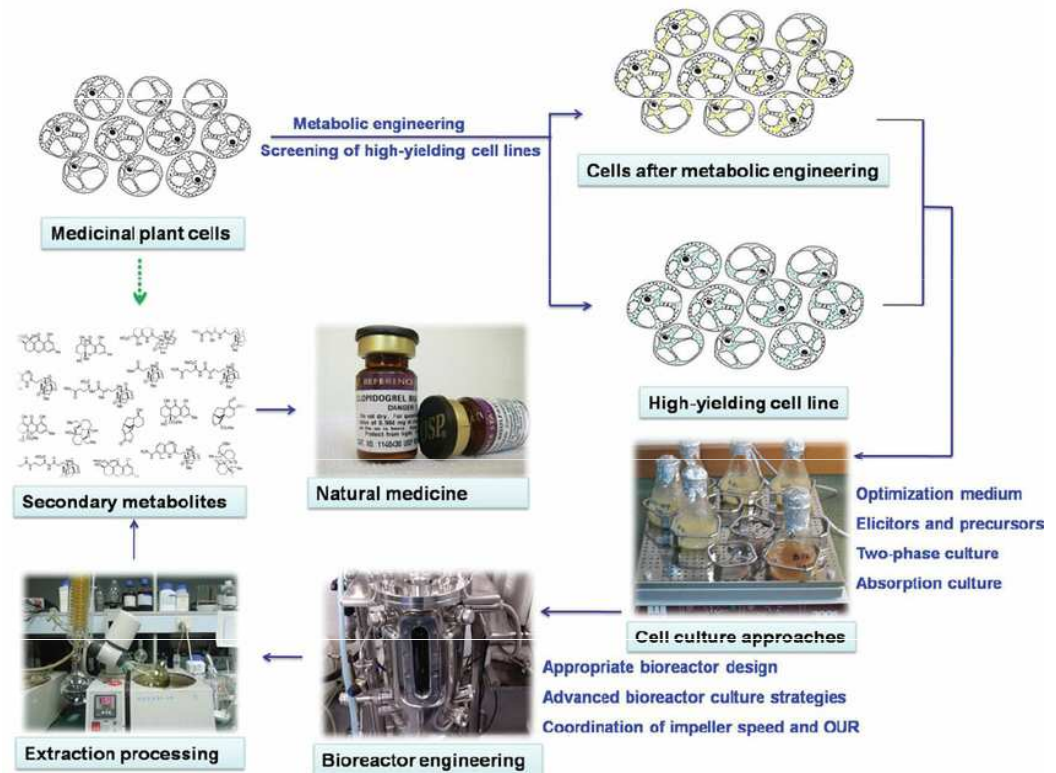

Retno Mastuti: Plant Physiology

Využití rostlinných tkáňových kultur pro tvorbu produktů

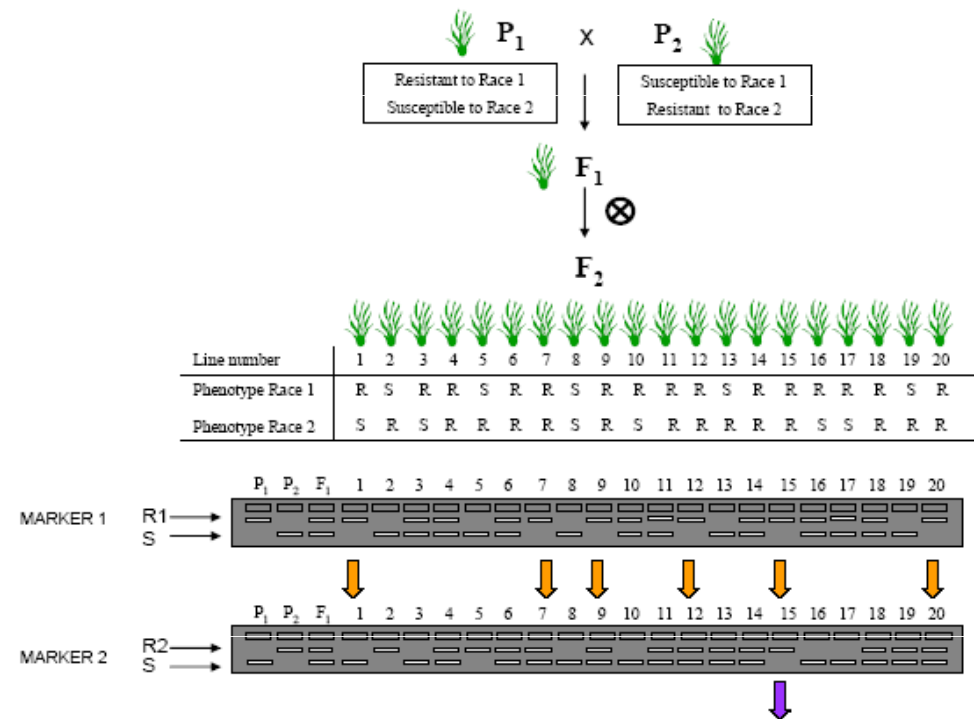
- Rostlinné sekundární metabolity s využitím ve farmacii nebo průmyslu
- Komerčně ve velkoobjemových reaktorech
- Využití vysoce výnosných kmenů/mutantů nebo stimulace

DOI: [10.3109/07388551.2014.923986](https://doi.org/10.3109/07388551.2014.923986)

Selekce s využitím markerů

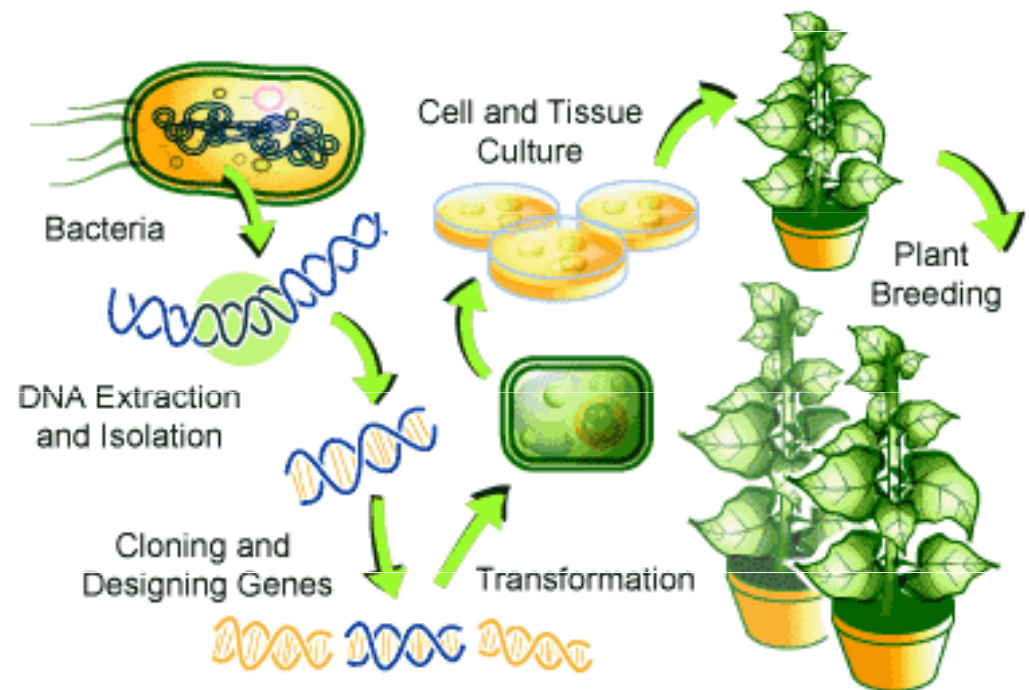
- Místo sledování fenotypu sledujeme při šlechtění přímo požadované geny nebo obecně sekvence spojené s daným znakem (markery)
- Vhodné pro fenotypové znaky kódované malým počtem genů (rezistence k patogenům)

<http://www.knowledgebank.irri.org/>

Využití rostlinných tkáňových kultur pro genetickou modifikaci rostlin

- Genetické transformace buněk, tkání a orgánů
- Produkce cisgenních a transgenních rostlin (mezidruhových a mezirodových hybridů)

Genetické modifikace rostlin

WHERE GMO CROPS ARE GROWN

22 Crops in 41 Countries

The map shows where genetically engineered (GE) crops were approved, grown and commercialized at one time — 22 crops in 41 countries. Some cultivations have been suspended. The countries highlighted in gray no longer grow GE crops.

Alfalfa	Potato
Apple	Potato
Canola	Rice
Corn	Soybean
Cotton	Soybean Oil
Cowpea	Squash
Eggplant	Sugar Cane
Flax	Sugar Beet
Heme	Sweet Potato
Papaya	Tobacco
Poplar	Tomato

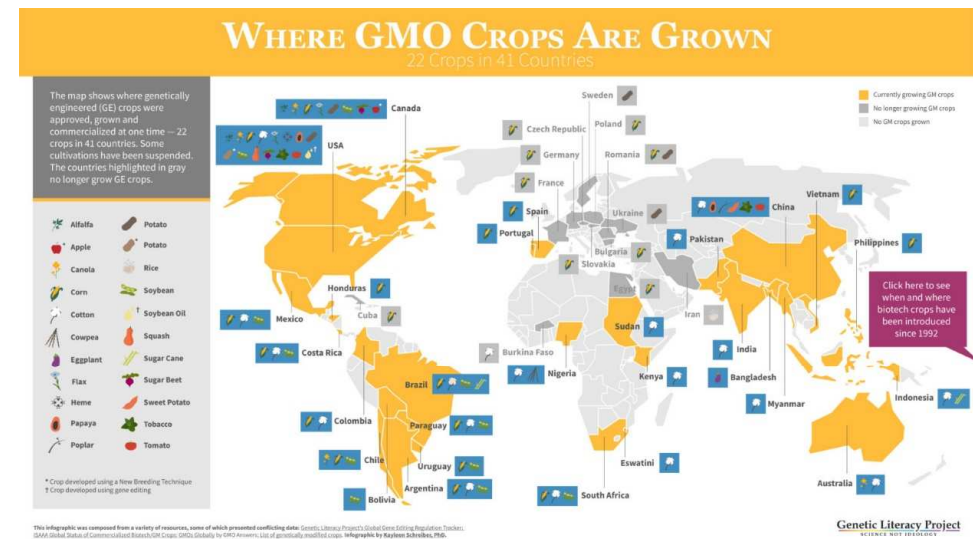
* Crop developed using a New Breeding Technique
† Crop developed using gene editing

This infographic was composed from a variety of resources, some of which presented conflicting data: Genetic Literacy Project's Global Gene Editing Regulation Tracker; ISAAA Global Status of Commercialized Biotech/GM Crops; GMOs Globally by GMO Answers; List of genetically modified crops. Infographic by Kayleen Schreiber, PhD.

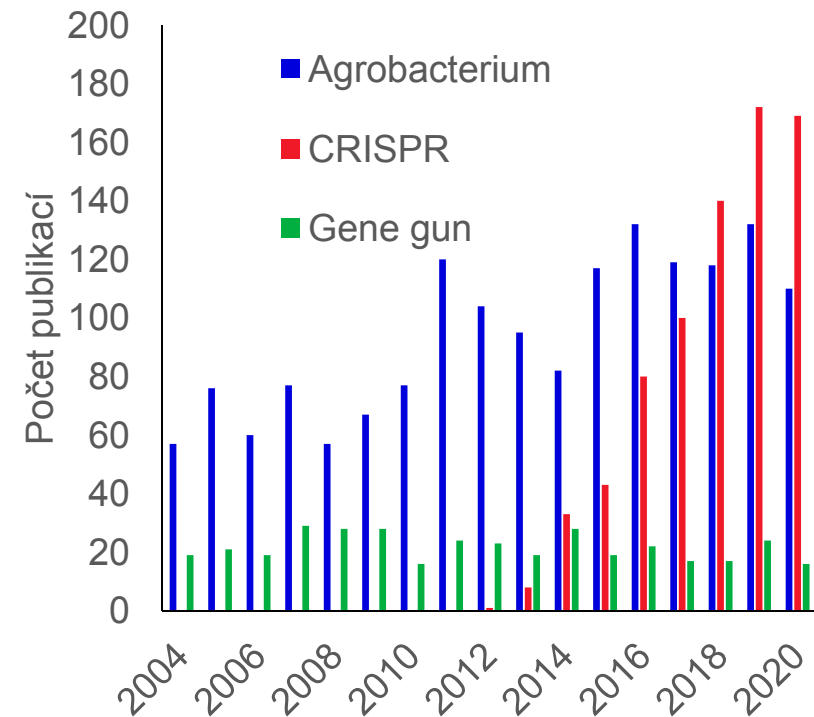
Genetické modifikace rostlin

- Rekombinantní DNA (z více zdrojových organismů)
- Bakteriální geny kódující proteiny rezistence (insekticidní proteiny, chaperony, enzymy degradující herbicidy) vložené do DNA plodin
- Využití RNA interference expresí fragmentů viru hostitelskou rostlinou

Technologické přístupy

- Tzv. gene gun (DNA navázaná na částice kovu)
- Transformace pomocí agrobakterií (přírodně schopné přenášet genetický materiál)
- CRISPR/Cas (využití bakteriálního antivirového systému)

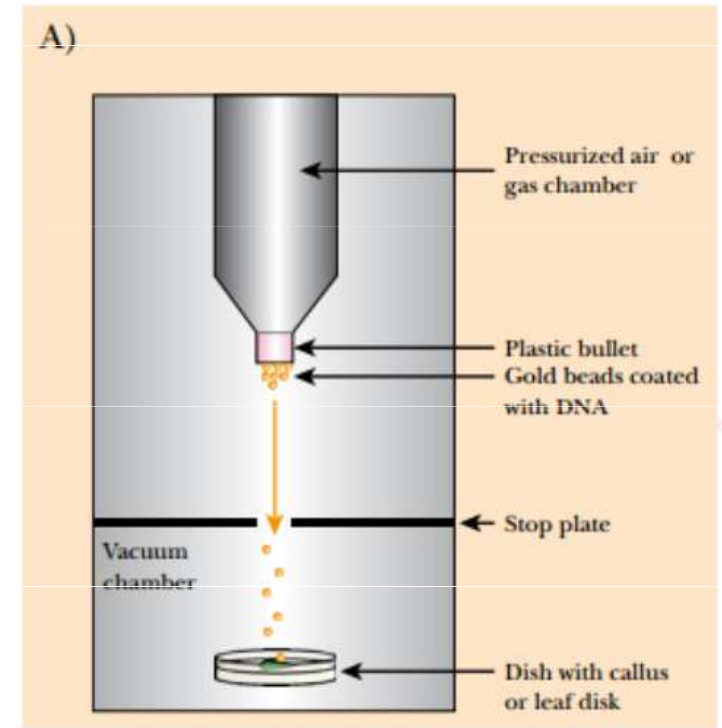
Gene gun

- Izolace požadovaného genu ze zdrojového organismu, sestavení funkčního konstruktu (promotor, gen, markerové geny atp.)
- Inkorporace konstruktu do vhodného plazmidu
- Pokrytí kovových (zlato, wolfram) částic plazmidem

Gene gun

- Částice urychlené stlačeným vzduchem pronikají buněčnou stěnou i plasmatickou membránou buněk (obvykle kalus)
- Náhodná inkorporace transgenu do chromosomové nebo plastidové DNA u některých buněk
- Selektce transformovaných buněk, regenerace rostlin

<https://istudy.pk>

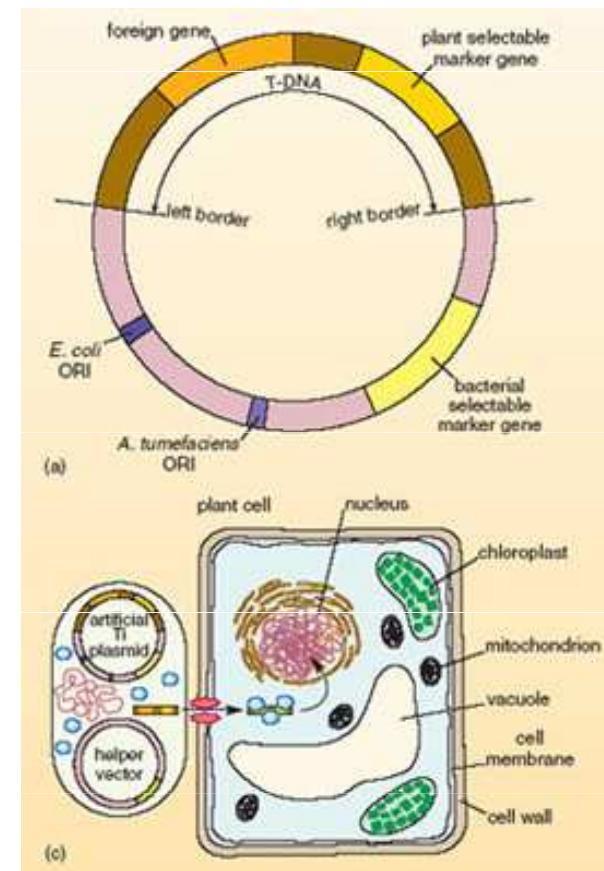
Transformace pomocí agrobakterií

- *Agrobacterium tumefaciens* je fytopatogenní bakterie (nádorová onemocnění)
- Ti plazmid obsahuje T-DNA, schopnou začlenit se do genomu rostlin

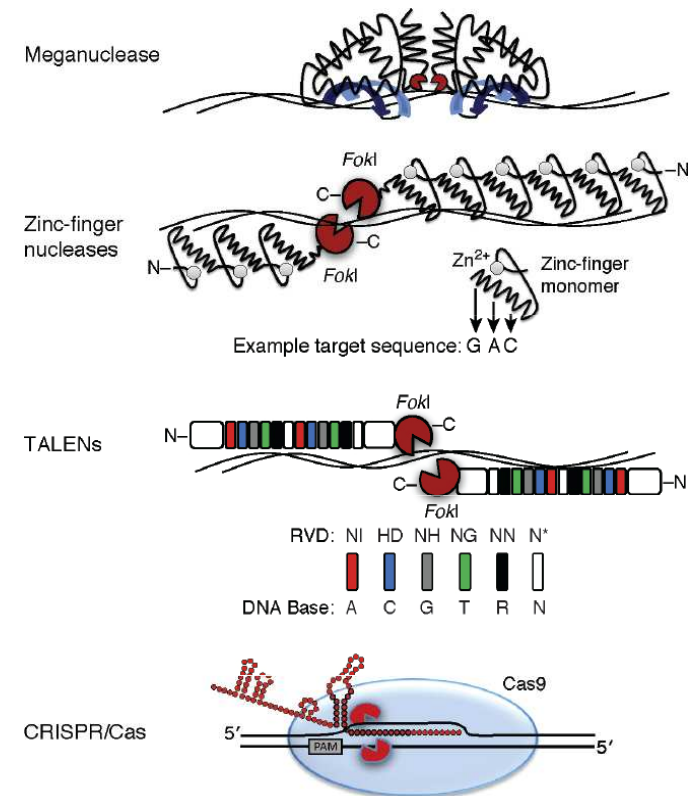
Transformace pomocí agrobakterií

- Umělé Ti plazmidy s požadovaným genem a markerovými geny jsou namnoženy v *E. coli* a vloženy do *A. tumefaciens*
- Tzv. helper vector kóduje proteiny, které umožní přenos T-DNA
- Infekce rostlinných buněk, selekce, regenerace

Editace genomu

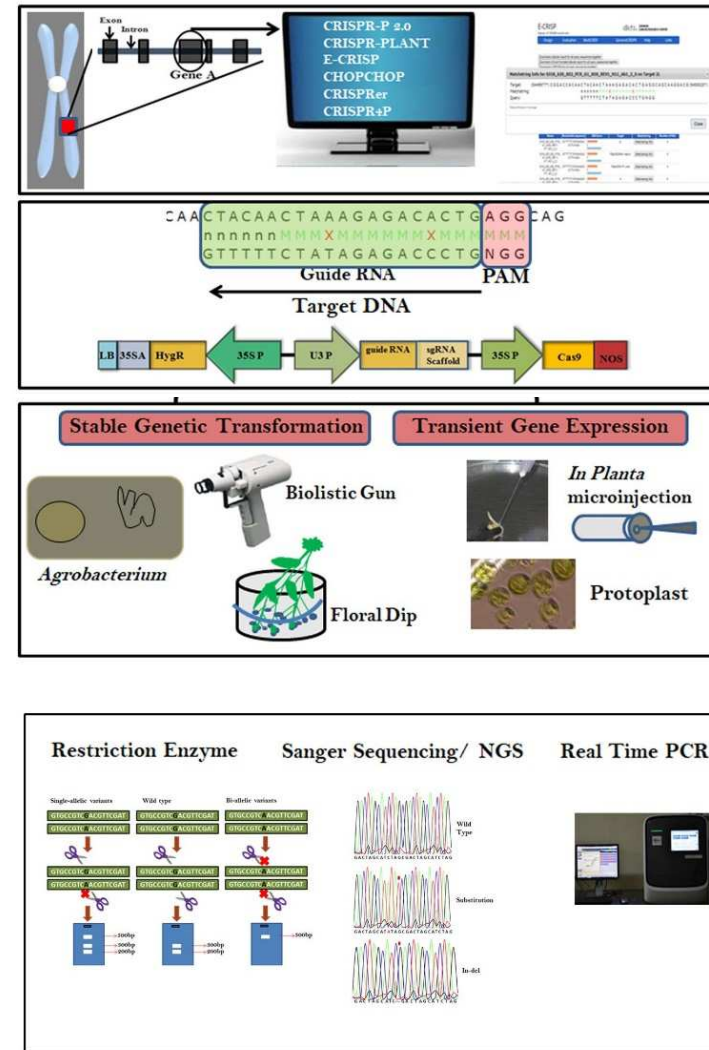
- Využívá nukleasy specifické pro určité sekvence (např. CRISPR/Cas9)
- Změna konkrétního lokusu DNA – knockout konkrétního genu nebo začlenění transgenu
- První plodiny s editovaným genomem se objevují na trhu v USA a v Kanadě (řepka, sója)

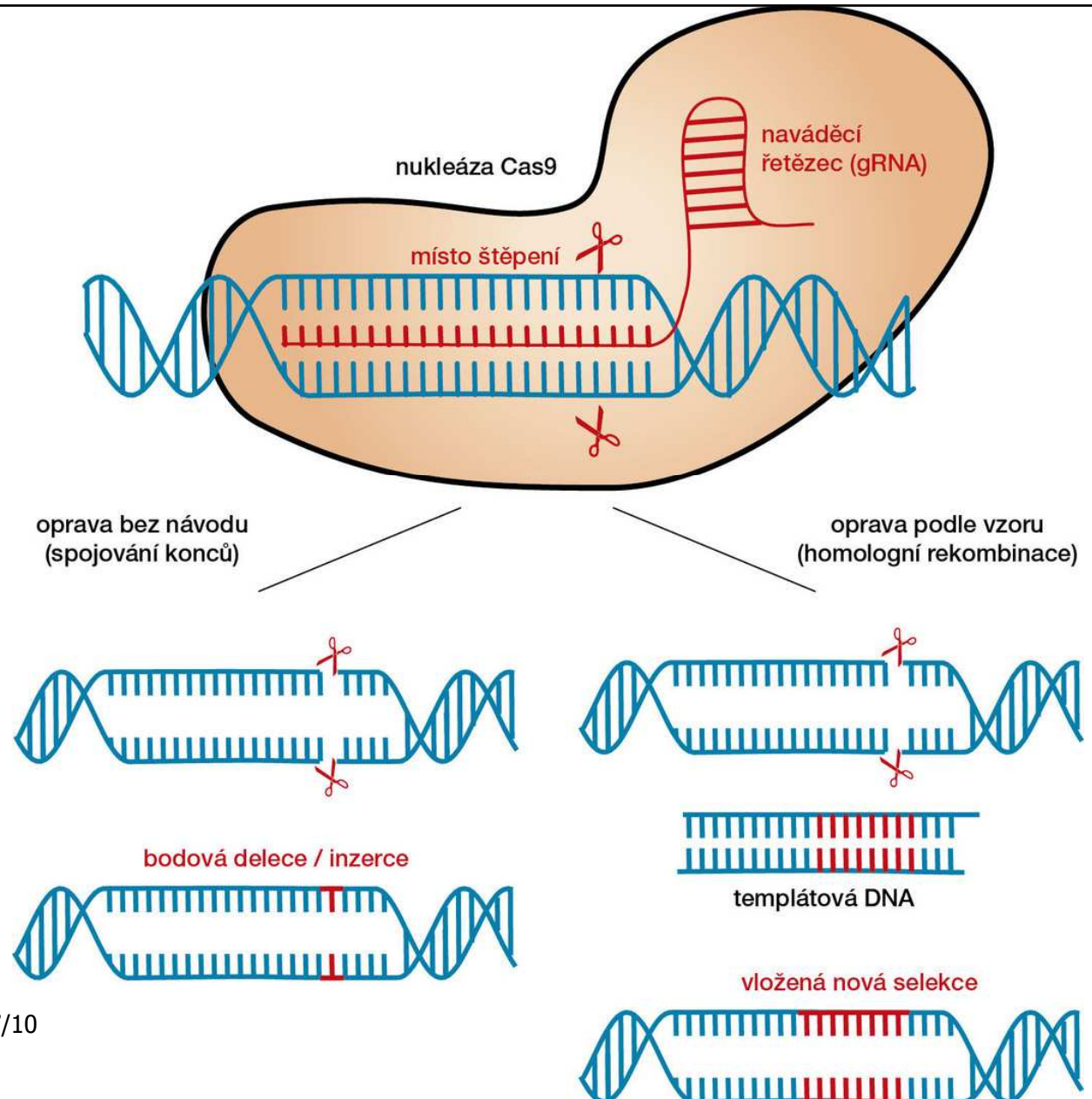
<https://www.nap.edu>

CRISPR/Cas

- CRISPR/Cas nejméně komplikovaná (stejná nukleasa pro editaci různých sekvencí)
- Výběr genu a návrh gRNA
- Klonování gRNA do vhodného vektoru (obsahuje i sekvenci pro Cas9)
- Vložení do cílové rostliny a selekce

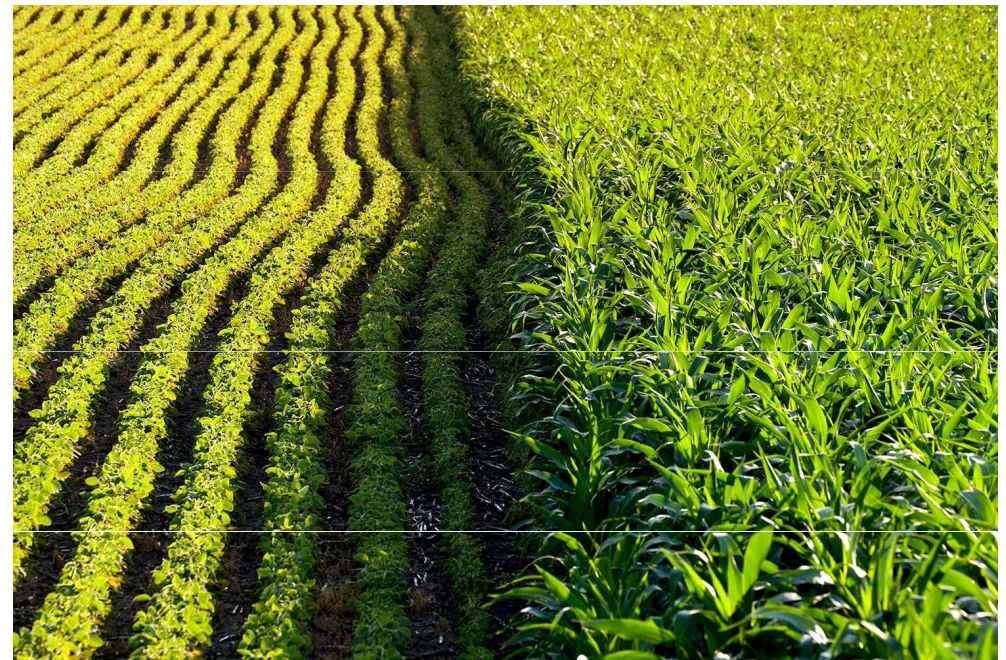

CRISPR/Cas

Přínosy rostlinných biotechnologií

- Zvýšení produkce plodin
- Omezení použití pesticidů a umělých hnojiv
- Zvýšení výživové hodnoty potravin (vitaminy, minerály)
- Podpora ekonomiky chudých zemí

Rizika rostlinných biotechnologií

- Ztráta biodiverzity (preference monokulturního pěstování vysoce výnosných odrůd, migrace genů opylením příbuzných druhů)
- Rozšíření geneticky zvýhodněných invazivních druhů
- Zdravotní riziko (alergeny)

Další možnosti rostlinných biotechnologií...

- https://www.ted.com/talks/joanne_chory_how_supercharged_plants_could_slow_climate_change?utm_campaign=tedsread&utm_medium=referral&utm_source=tedcomshare